

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Rumunskí židi.

Každý národ veľkej vojny musel viesť za stá a stá rokov; všetkú schopnosť, oduševnenosť a zmužilosť vynaložiť, nevysloviteľné obety musel priniesť, aby domovinu vydobudnúť a sebe budúcnosť poistil. Potreboval k tomu mužov, ktorí ho viedli, bránili, vyučovali, povzbudzovali k činnosti a k víťazstvu, a ktorí za dobrý príklad slúžili preňho, že čo má činiť a jaké city v srdci chovať, jestli život a s tým ústavu krajiny udržať chce. Ktorý národ nasledoval hrdinských a cnostných vodcov, ten v každom ohľade pokroky spravil, tak že dnes medzi štátnymi pomermi žije, a s radosťou koná povolanie, ktoré Boh preň určil. Takí národ však, ktorý zlých vodcov mal, ktorí nie tak jeho záujmy, lež svoj dobrobyt a vačok mali pred očima, a ktorý národ zanechal čisté mravy, bohabojnosť a všetky sfachetné skutky, ktoré k Bohu ho povýšili, ten upáda, ten na vznešené skutky nie je súci, lebo je bez citu a bez statočnosti. Je otrokom tých, ktorí vládnu s ním.

Takéto otroctvo šíri sa vo všetkých štátoch, kde židi rozmnožili sa. To je kliatba týchto národov, ktorá sťa nesmierna farcha uvaluje sa na ne, a do záhy ich ženie.

Židi do každej krajiny vtreli sa, a primerano k tomu ako ich tam prijali, kde v malom, kde zase vo veľkom počte. (Nám sa veru až moc ušlo!) Roztratení sú po celom svete, ale zato v jednote žijú. Jeden cieľ slúžia, a ten je: všetky kapitále do ruky dostať a kresťanov zničiť.

Zakiaľ občianske práva nepožívaly, ale zapovrhnuté boly, ich moc len slimačím krokom sa vzťahala; jak náhle ale slobodu a práva do-

stali, napred poskočili, tak, že dnes sa im klaňajú, ich zastupujú a im lichotia tí, ktorí ich opluvali a korbáčovali. Najmä u nás im zasvitlo, tak, že nie celý million židov vládne tak rečeno s celým národom. Brániť nevieme sa oproti ním, lebo veľmi sme zamotaní v tej sieti, ktorú na nás vystreli, a najmä preto nie, lebo mnoho zastupiteľov majú, ktorí zaviazaní sú im. Russia a Rumunsko nie sú tak hlúpe ako my. Tého dva štáty jasno vidia nebezpečenstvo, ktoré skrze veľký počet židov národu hrozí, preto k obrane vydali rozkazy, a tieto prísno prevedú. Toto držanie sa týchto dvoch štátov pobúrilo židov celého sveta, a nič menej nechcú, ako prinútiť Rumunsko, aby židov nevyháňala, ba aby im všetky občianske práva dalo, ktoré národ požíva. Nech sú oni neni židi, ale krajinskí občania; nech neni rozdiel medzi židom a Rumunom, ale nech spolu tvoria jeden národ. Slovom, nech je to tak, ako v Uhorsku.

Je to opovážlivosť od židov, takéto volačo žiadať! Kto môže jeden štát k tomu prinútiť, aby trpel u seba skoro pol milliona (primerano k obyvateľstvu omnoho viac ako u nás) pijavíc, ktoré skoro samí krčmári, kramári, priemislíci a úžerníci sú, a ktorých jediný cieľ je: celý národ vyčicať, ožobráčiť a do otroctva vohnať?

Z rumunských židov ani jeden nevie do-svedčiť, že jak predkovia jejích tak i oni pomáhaly vydobudnúť štát a jeho ústavu. — A práve preto štát právo má, ba povinnosťou jeho je do-vandrovaných židov, akožto národné nešťastie vyhnať a zakročiť oproti ním s najprísnejšími zákonami. — Či nemôže byť na svete jeden čiro-čistý židovský štát? Nech ho založia židi celého sveta. Tam nech preukážu k čomu sú schopní!

Tam nech preukazujú to vlastenectvo s ktorým u nás vychvalujú sa! Tam nech požívajú tú slobodu a ten dobrobyt, ktorý u nás majú, my ver' ím to nebudeme závideť. Tam nech použijú tú učenosť, mravnosť a šikovnosť, pre ktorú ich oslavujú! Tam nech nadobudnú sto ráz tolko bohatstva ako teraz majú, doprajeme ím. Len čím skôr do židovskej krajiny! Chvála Bohu, je ešte prázdnej zeme na svete, kde krajinu túto založiť môžu. Len, pre Pána Boha, nech Uhorsko není tá zem! . . .

Že Rumunskej vlády zakročenie čitateľa naši schvalujú, a že neraz vzdýchli: «ach, keby to aj u nás tak bolo!» o tom nepochybujeme. Aby ale otázku túto docela srozumeli, na krátko obznámime ích s pomerami, ktoré prinútili Rumunsko, aby oproti židom zakročilo. Prinútilo krajinu k tomu smutné finančné polozenie v ktorom pred tromi rokmi nachádzala sa. V ten čas Románia veľké milliony vypožičala, aby zaokriť mohla náramné výdavky krajinské.

Ale keď štát dlžoby má, té len tak zplatí, jestli väčšie farchy uvalí na občanov. Tí ale len v tom páde sú vstave farchy znášať, jestli štát spôsob ím dá k tomu.

Aj ím dal!

Rumunskí židi remeslá, kupectvo a krčmy držali v rukách. Veľký počet židovských chasníkov tislo sa do vyšších škol, aby úrady zastúpili mohli. Takto všetek kapitál do ích vachkov sa sypal, kdežto kresťanskí obyvatelia so dňa na deň chudobneli. Štát teda vydal rozkaz, že židi, ktorí občianské práva nepožívajú, nie sú spoluobčania, hore spomenuté odbory zastupovať nesmujú. Tí ale, ktorí žiadneho povolania nemajú, a len na obfaž štátu sú, miesta tam nemajú.

Majetným židom nič sa nestalo. Že mnohý dobrovolne vzali batoh na plece, to je ích vec. Rumunsko nebanuje za nimi.

Pravda, že obrana štátu, rozhoršuje židov celého sveta. Klaju, nadávajú rumunskej vláde a spomínajú akýsi berlinský kontrakt, ktorý že vraj prinúti Románia k tomu, aby so židmi tak zachodila, ako s inými občanmi. Len že na ích vejkanie tam nikto nič nedá, lebo takto zakročíť oprotiúžerníkom, ktorí aj ten kústik chleba odtrhnú kresťanom od úst, každý štát má právo. A časom všade to tak bude.

Rumunsko aj preto prenasleduje židov, lebo

všetko zapovrhujú a znevažujú, čo národnie je. Teda: históriu, tradície, mravy, obyčaje, vieru, ba ešte aj reč krajinskú. A tak opravdoví nepriatelia štátu sú. Jako vidno, prísne zákony, ktoré štát vydal, zapotreby byly, lebo národ brániť a jeho život udržať, prvou povinnosťou je riaditeľov krajiny.

Rumunsko ale na našu škodu prenasleduje židov, lebo cez otvorené hranice bezpečne prechádzajú, a už zaplavily celé Sedmohradsko, lebo to hovoria: že uhorský židi povinní sú ích napomáhať, brániť a výživu ím dať. Naši židi ani nenechajú jednocercovej svojich, a vláda so založenými rukami hľadí na inváziu rumunských židov. Krásne to vyzerá! Kresťanskí obyvatelia do Ameriky sa sťahujú, židi ale k nám.

Že u nás tiež je zapotreby tak prísne zakročíť oproti lúpežníkom židovským ako Románia robí, tajíť sa nedá.

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Odhalenie sochy kráľa Matiáša v Koložvári.

V najpeknejšom a najbohatšom meste Sedmohradska, v Koložvári, odbývala sa v nedeľu, dňa 12. októbra krásna a dušu povznášajúca krajinská slávnosť: odhalenie sochy veľkého uhorského kráľa Matiáša, pochádzajúceho z bohatierskeho rodu Hunyadovcov, toho kráľa Matiáša, ktorého národ uhorský nazval spravodlivým a o ktorom aj náš ľud slovenský povára si, keď ho tlačia farchy dnešných časov, že «Zomrel kráľ Matiáš, už viac pravdy nemá».

Z príležitosti odhalenia sochy veľkého kráľa mesto Koložvár odelo sviatočné rúcho. Na všetkých domoch národné zástavy a všetky hlavnejšie ulice byly skvele ozdobené. Utešene vynímal sa portál imponantného starého v gotickom slohu stavaného kat. sídelného chrámu. Pred hlavným vchodom katedrálneho chrámu, ktorý vypína sa na prostriedku námestia stojí socha kráľa Matiáša, umelecké to dielo sochára Jána Fadrusza, tvorec sochy Marie Terezie v Prešporke. Kým nenadšiel veľký okamih odhalenia, socha pokrytá bola veľkou na štyroch stĺpoch visiacaou plachtou ozdobenou maľovaným cimrom Uhorska a kráľa Matiáša. Zo štyr strán sochy postavené byly štyri obrovské stĺpy, na íchž končiarí s rozopiatymi krídlami sedel orol. Pod každým stĺpom sedel v životnej veľkosti zhotovený pozlátčený lev, ktorý v predných labách držal cimery. Pred sochou postavili

utešený otvorený šiator z červeného baršúna pre zastupiteľa jeho veličenstva kráľa a pre notability.

Už v sobotu počali prichádzať hostia so všetkých strán krajiny. Pred poludním došiel bývalý minister Alexander Hegedüs, predseda výboru utvoreného sa cieľom postavenia sochy. Popoludní o pol šiestej došiel do Koložváru osobitný vlak, ktorý priviezol z Budapešti členov vlády na čele s ministerským predsedom Kol. Széllom; ministrov obrovské obecenstvo vívalo na nádraží, kde ich mešťanosta Szvacsina pozdravil krátkou rečou. O desať minút neskôr dojchal aj osobitný vlak deputácie zákonodarstva. S týmto vyslanstvom, ktoré viedol barón Koloman Kemény, podpredseda snemovne veľmožov a gróf Albert Apponyi, predseda snemovne vyslancov, došlo veľmi mnoho veľmožov a krajinských vyslancov, v mene ktorých na pozdravujúcu reč gróf Apponyi ďakoval za srdečné uvítanie. Ministri a vyslanci vtiahli do mesta za veľkých ovácií obecenstva.

Na druhý deň, v nedeľu zavčas ráno vojenské bandy chodily ulicami, vyhrávajúc veselé piesne. Potom boli vo veľhráme sv. Michala slávnostné služby Božie, na ktorých zúčastnili sa: zastupiteľ jeho veličenstva arciknieža Jozef August so svojim sprievodom, všetci ministri, veľmoži, kraj. vyslanci, deputácie stolíc a miest, vyslanstvá universit a advokátskych komôr.

Omšu slúžil biskup gróf Gustáv Majláth za veľkej a skvelej assistencie kňazstva. Po «Te Deume» obecenstvo shromaždilo sa okolo zahalenej sochy a z kostola vychádzajúce arciknieža prijalo s oduševnenými eljenami.

Po príchode arcikniežaťa počala sa slávnosť odhalenia sochy. Ministerký predseda K. Széll predstúpil pred arciknieža a v peknej reči ďakujúc arcikniežaťu, že v zastúpení jeho veličenstva kráľa svojou prítomnosťou počtil Koložvár vyzdvihnul veľkú významnosť slávnosti a prosil arciknieža aby naložil sochu odhalíť. Reč ministerského predsedu prijatá bola s veľkým oduševnením. Za týmto povedal arciknieža Jozef August peknú dojímavú reč, po ktorej odhalil v mene cisárskeho a apoštolsko-kráľovského veličenstva sochu!

Socha je skutočne velebná. S tvári Matiašovej zrači sa vznešenosť, sila a hlboký um a celá postava jeho jako v fažkom bojovníckom obrnení sedí na krásnej paripeci, je výrazom ríše podmaňujúcej energie. Sochu krásli viac bočných figúr: na veľkého kráľa hľadí jeho jeden vodca Baláz Magyar, ktorý predstavuje tu národ uhorský; na tvári dlhobradého vífaza zrači sa hold a hrdosť. Oproti nemu stojí chýrny Pavel Kinizsi, ktorý svojou silnou, svalovitou a tvrdou postavou predstavuje tu vojsku. S oboch strán sochy vidno dvoch bojovníkov «čierneho pluku»; jeden z vífazov je ľahký jazdec odený v pančierovej košeli, v ruke drží českú zástavu s dvojhlavým lvom, druhý zas je v fažkom obrnení odený rytier držiaci pokorenú ríšsku zástavu s dvojhlavým orlom. Pod nimi sú dolámané turecké zástavy, zástava podmaňenej Viedne a iné válečné trofea.

Na poludnie bola slávnostná posviacka Alžbetinej

zástavy Sedmohradského karpatského spolku a zahájenie nového Národopisného museuma. Na týchto slávnostach prítomný bol aj arciknieža Jozef August, ktorý potom prijímal na poklone rozličné vyslanstvá a deputáciu snemu. Večer bolo slávnostné predstavenie, po ktorom zastupiteľ kráľov a členovia vlády a ostatní hostia odcestovali. Tak sa skončily pekné slávnosti, ktoré Koložváranom dlho ostanú v živej pamäti.

«Budapešti Közlöny» sdeľuje, že jeho veličenstvo kráľ vyznačil akademického sochára-umelca Jána Fodrussa radom železnej koruny III. triedy. Luďvik Pakei, vyznačený je rytierskim krížom radu Franca Jozefa.

Győrfyho frajmaurerské kolovraty.

O týchto kolovratoch už vedia naši ctení čitatelia jedno-druhé.

Medzi Sikulmi sedmohradskými panuje veľká bieda. Jeden ablegát jejich, Győrfy chcel im pomáhať zo samého vlastenectva na taký spôsob, že si žiadal od vlády, aby dala Sikulom nové stroje na pradenie. Stroje tieto mali lifrovať židia Engel a Just, tiež len zo samého vlastenectva.

Ale vláda neponáhlala sa objednať tie stroje, kdežto Győrfimu a Englovcem bolo akosi pilno. Győrfy preto napadnul ministerského radcu Szterényiho, že on mu robí v tom vlasteneckom kšefte prekážky. Szterényi zase osvedčil, že ho Grőrfy chcel podplatiť.

Keď o tomto písaly noviny ľudové «Alkotmány», vtedy pána Beniczkého, pôvodcu toho článku temer pohltili páni vlastenci Győrfy a Olay, ba prinútili ho aj k súbouju.

Medzi tým radca Szterényi žiadal svojho ministra Lánge, aby zaviedol proti nemu vyšetrovanie na základe toho, čím ho Győrfy obviňoval. Vyšetrovanie sa i previedlo, a Szterényiho našli úplne nevinného. Grőrfy ale zapravotil ho pre pomluvu, a Szterényi zase Győrfyho za urazenie. Práve teraz bolo pojednávanie pred súdom medzi Győrfym a Szterényim. Szterényi udal, že on povedal síce na Győrfyho, že ho chcel podplatiť, ale to povedal z úradnej povinnosti iba pred svojimi predstavenými: pred štátnym sekretárom a pred ministrom.

Keď zpytoval sa sudca na podrobnosti celej záležitosti, Szterényi rozprával takéto vlastenecké histórký:

Győrfy bol uňho až 29 ráz, a žiadal, aby previedol u ministra zakúpenie Englovských kolovratov za 600 tisíc korún. On (Győrfy) mu hovoril, že má od Englovcov 15 tisíc zl. k vymáhaniu tohoto kšeftu s ministrom, a z týchto že hotový je dať Szterényimu, ak to previedie, 10 tisíc zl. Sám uspokojí sa vraj s 5000 zl., bo aj tak bude účasť brať v podniku. — Vláda ale nechcela sa pustiť hneď do toho kšeftu, bo iná fabrika bola by tie isté kolovraty o 170 tisíc lacnejšie lifrovala. Všetko čo tu spomínam — doložil Szterényi — dosvedčím listinami, ktoré sú u kráľ. fiškusa.

Súd sa odročil, bo i Szterényi žaluje Győrfyho a k tejto žalobe budú treba isté dôkazy.

Zvedave hudeme čakať na skončenie tejto pravoty.

Gyórfy je frajmauer, on je to, ktorý pri ľudových shromaždeniach našich pobúril opilcov na toľko, že rečníkov našich temer vyhánali — a liberálne úrady nerobíi nič proti ožraným pajtášom jeho.

Stoličné zasadnutie v Lipt. Sv. Mikuláši.

Kto chce poznať pomery v Liptove dostatočné je povedať, že medzi 80 virilistami, jest 37 židov a len 43 sú kresťania; proportia je taká: že na 1800 obyvateľov kresťanských pripadá jeden, kdežto 80 židov už majú jedného virilistu, alebo ináč keď je v Liptove 37 židovských výborníkov, vtedy kresťanských výborníkov malo by byť 1001. Keď k tomu prirátáš asi 80 stoličných, krajinských, lesných atď. úradníkov, musíš uznať, že veru, čo týchto chcú, prevedú; pritom všetkom ale sú im neprijemní neodvislí výborníci, lebo týchto im, často proti ľudu namereným úmyslom prekážku učinia.

Takéto stoličné zasadnutie odbývalo sa v Sv. Mikuláši dňa 6. októbra. Pripomenieme niektoré udalosti.

Okresní lekári.

V stolici načej sú zavedení okresní lekári, obce sú povinné ich platiť, niektorá i 150 korún na nich platí, a ľud ich ani nepozná, kvitančiu na 150 korún podpísať, a peniaze do vrečka strčiť, k tomu veru netreba lekárskeho diplom, to by i hrobár urobil, a pristal by na pár korún. V Liptove to už tak ďaleko išli, že im i foršponty ustálili novú summu, ktorú obec platiť má, a tu zas strčia i tieto peniaze do vrecku a ľud ich nevidí. Minister každý týždeň dá audienciu, a je i udaná hodina, v ktorú prijíma, a tú hodinu musí i zadržať, a keď mu je nemožné má to oznámiť v novinách, aby sa ľud daromne neunúval. Podobne i v každej obci má byť vyhlásené vopred, kedy príde lekár, a vtedy ho ľud má čakať a sa ho poradiť v v záležitostiach zdravotných.

Toto predniesol v stoličnom zasadnutí ľudák Martin Pazúrik, a podžupan sľúbil že poriadok urobí.

Stoličná prirážka na penziu.

Liberálom keď sa nepáči nejaký stoličný úradník, jednoducho ho nevyvolia, taký potom pýta si penziu, a ľud potom musí platiť. V Liptove máme troch podžupanov, dvaja sú na penzii, zdraví, prežijú možno i Bánffyho. To je najkrajšie, že tí páni, ktorí takéto komédie robia, na tú penziu nič neplatia, ale ju vyhodia na ľud. Tak, ponač základina penziová nestačí, 8000 korún musí ľud platiť, a z tých, ktorí na ňu hlasujú, tejto povinnosti mnohí vyhnu. Stoličnú prirážku neplatia: viceišpán, slúžnovci, hajdúsi, cestári, cestovní komissári, železniční a štátni úradníci, kráľovskí feršteri, a títo sa dajú zvoliť do stoličného výboru.

Proti tomuto podal návrh ľudák: Štefan Janovesík, podporoval ten návrh Štefan Rakovszký, ablegát. Lebo ak musejú platiť, nech platia, keď ale nemajú platiť, vtedy nech sa nemiešajú do stoličných záležitostí. Výsledok bude podaný v budúcom stoličnom zasadnutí. Nemilo sa toto dotklo liberálov.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Otváranie novej budovy snemovej vybavilo sa bez všetkých slávností.

Doterajšie dvoje zasadnutia na sneme skončili sa so škandalom. To bolo prvé, že Koššuthová strana interpellovala ministra Szélla, že prečo nesúčastnila sa vláda na slávnostiach Koššuthovských, pri položení základného kameňa pre mauzoleum (krypta) Koššuthovské.

Minister nemôhol asi za hodinu odpovedať. Nešeredný krik strhnul sa medzi Koššuthistami po každý raz, keď Széll o Koššuthovi mlúvil.

Konečne zunoval aj Széll tolké kriky a poznamenal rozhnevany, že proti nemu, ktorý predsa jednal vždy dľa zákonov, nesmie vystupovať takto žiadna opozícia, ani taká, ktorá by mohla mať viac príčin k tomu nežli strana Koššuthovcov.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvúch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najľahšiu starosť mojich chudobných veriacich. Dobré vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitateľa veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolícké školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolícké obecnstvo v uskutočneniu tohto plánu, nemovite v prestavaniu a zariadeniu tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto nahlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolícké obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll, farár.*

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putevavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správce fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor., 100 výt. 350 hal.

Uctívá priateľská prosba ku ct. čitateľom «Kreštana».

V posledných dňoch mojeho vezdajšieho života, v 80-tom to roku mojeho veku a 54 kňazského jubilárneho roku, ráčil ma Boh ťažkým krížom navštíviť, ktorý s úplnou do vôle Jeho odovzdanosťou prijímam a strpezlivosťou niest chcem. Ťažký ten kríž je tento:

Dňa 17. aug. po poludní odišiel som z Lomu do Peštbudína, chcejúc 20. aug. účasť brať na svätostefanskej slávnosti v Budíne. Moji nepriatelia — jakých mnoho mám zvlášte v židovstve — vediac dobre, že som z domu odišiel a viac dní doma nebudem; použili tento čas ku vykonaniu svojej pomsty na mne. V noci o 12 hodine z pondelka na útorok t. j. z 18. na 19. augusta podpálili môj dom, ktorý, ponevác bol len zo samého dreva vystavený celkom až do fundamentu i so všetkým, čo v ňom bolo zhorel. Knihovňa v cene 4—5 tisíc zl. mi zhorela tak, že ani jednej knižočky nezostalo. Krásne obrazy v cene 300 zl. zhorely. Šaty — oblek — v cene 300—400 zl. tiež zhorely a iné mnohé veci v cene do 1000 zl. tiež na popol pohorely, tak, že mi zo všetkého nič nezostalo, len tie šaty, ktoré som si vzal do Pešti, tie šaty, ktoré na sebe teraz mám. Toto mi učinili, takto sa na mne vypomstili moji nepriatelia, tak, že teraz nemám ani kde hlavu skloniť a pomoci od nikúď. V tejto mojej biede a úzkosti tak rečeno prinútený som ku mojím priateľom zvlášte ku ct. čitateľom «Kreštana» o pomoc a podporu sa dôverne utiekať, srdečne prosiac, aby mi s niečím, s nejakým milodárkom ku pomoci prispeli ráčili, za čo každému vopred vzdávam «Zaplať Pán Boh!» a pri sv. Omši na nich pamätať budem. Milodarky prosím, buďte na sl. Redakciu «Kreštana», alebo mne zaslať.

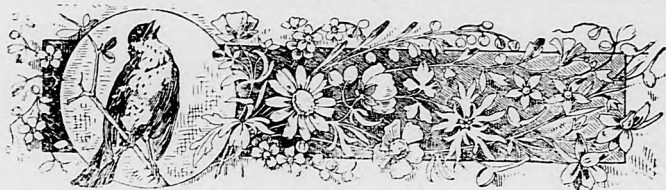
Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Milodary na kostol Panny Marie na Hore Levočskej.

Spolok sv. Vojtecha z Trnavy sbierka 208 korún; z Ameriky: Jozef Šafer 50 korún; z Očvara: (abauj. st.) Maria Loch 5 kor., Maria Demko 5 kor., Szepesvéghely Ján Gavalér 4 koruny, Maria Budický 2 koruny; zo Smiežan: Jozef Sarňak 3 koruny; N. N. 2 koruny; z Košic: Ondrej Jakab 10 korún, Ján Jakab 10 korún, Jozef Eštok 6 korún; Arnútfalu: (Spiš) Michal Kočiš 2 koruny; z Ameriky: N. N. 37 korún; z Višneho-Ružbachu: Alexander Tomáš 6 korún; z Ameriky: Jozef

Šafer 50 korún; z Prešova: Štefan Kuruc 10 korún; z Veľkého Bobrova: Barbara Marton 2 koruny; Alexander Bruder 2 koruny, Barbara Mišik 20 korún; z Hermanovec: Juraj Grejtak 2 koruny, Ján Grejtak 2 koruny, Andrej Tomáš 1 korunu, Juraj Dobránsky 8 korún.

BESEDNICA.

Pokladnica Rhampsinita.

(Dokončenie.)

«Zle je somnou, ach, zle, bratku môj milený!
Abys' však aspoň ty nebol prezradený:
Odsekni mi moju biednu hlavu spešne
Bez lúlosti, telo však ostatné hriešne
Nechaj tu a uteč chytro k matke svojej,
Zvestujúc smrť moju žalostnú ubohej.» —
Na druhý deň keď kráľ do klenotne vkročí,
Od divu a hnevu tam až tak vyskočí;
A len nadtým jedným je hrube strápený,
Že na tom chytenom trupe hlavy neni,
Po ktorej by mohol tých zlodejov poznať
A vo strašných mukách v náruč smrti vohať,
Preto vydá rozkaz hneď vojakom svojim,
Bezhlavé to telo by pod nebom holým
Na šibenicu za mesto vyvesili
A tak štyria pri ňom bedlive strážili,
A koho tam plakať vidia predtým telom:
By to oznámili mu hneď v chýre celom. —
Trup je vyvesený, ľudstva davy valné
Vychádzajú hľadeť na to miesto žiaľné.
Tu sa matka stará v náрку, plačí horkom
Na mladšieho syna oborí tým skokom:
— «Jestli mi to telo ztade neodstrániš
A tak pred verejnou hanbou neochrániš:
Sama jako matka vyzradím kráľovi,
Čo si spáchal aj sám aj na tom bratovi.» —
Vojaci len bedlia. Tu však ku ním kráča
Jeden mladík, jehož veľká farcha stláča,
Bo na sebe vleče veľké try kože
S vínom naplnené, uniesť jích nemôže.
Hneď mu jedna spadne, nápoj sa rozleje
Po zemi, a vojsko sa tomu len smeje.
O chvíľu sa na to pretrhne tam druhá,
Stráž za vínom chlipná, hneď sa na ňu vrhá
A vypíja nápoj, aj zo zeme chliape,
A mladík na oko až si vlasy driape,
Že sa mu to dobré víno tak kynozí,
A preto od jedu tú tretiu vyloží
Tým vojakom tedá k pitiu slobodnému,

A že sa to zide aj jemu samému :
 — Radnej ho vypime ! jako sa má zkazif.
 Tiež som sa dnes mohol do tej zeme vrazil !
 A preč pije s nimi, už sa aj potáča,
 A opilé vojsko víno v sen postláča.
 Včúf už ten brat chytro mrtvolu ukradne
 A na veky skryje pred ľuďmi dôkladne. —
 — Hý ! čo sa to stalo ? Rozzlobený kričí,
 Slyšiac to Rhampsinit, a tú stráž hneď zničí.
 Hnevá sa ten kráľ, ach, hnevá nešeredne :
 Od hnevu a hanby celý až tak bledne.
 Potom dá oznámiť po celom okolí,
 Že jak sa ten figliar zo slobodnej vôle
 Prihlási a prizná : nič sa mu nestane,
 Ba aj dcéru jeho za ženu dostane.
 A ani pred kráľa nemusí ísť, lež len
 Ku dcére nech vníde vtípný poddaný ten,
 A nech sa jej prizná, že on svojho pána
 Previedol tak umne : hneď mu bude daná
 Milosť, odpustenie ; aby sa nič nebál,
 Strachu, hanbe v tejto príhode zviest nedal !
 Svojej avšak dcére vydá príkaz taký,
 Že keď príde k nej ten pluhák leďajaký :
 By ho hneď za ruku silno zachytila
 A kričiac na ratu, zatiaľ nepustila,
 Zakiaľ on ta za ňou nedobehne a tak
 Ho nechvatne, skriknuc naňho : tu si ty vták ?
 A v tretí deň v skutku jeden chlapík zdravý
 Príde ku kráľovej dcére a tak praví :
 «Ja som to ten, ktorý som otca tvojého
 Zahanbil aj kradnúť tam z pokladov jeho ;
 Ale včúf nič nedbám, čo aj smrťou dvojou
 Z toho sveta zidem : ach, len ty buď mojou !»
 «Dobre milý môj máš, daj sem ruku nato :
 Láska tvoja bude zplatená bohato.
 V tom mu ruku chyti a vykrične strašne,
 Ale šuhaj skočí a vybehne šťastne
 Z palácu a práši jak ten tátoš ztade :
 Už si ty zas zostal, ó kráľu, na ľade.
 Jeho ruka dcére zostala síč' v hrsti :
 Ale čo je chosna z takej planej srsti !
 To bola z mrtvého ruka prifarbená
 A v rukáve k jeho ruke pripravená.
 Čo včúf robif ? Kráľ si trhá z hlavy vlasy
 Od jedu a hanby v tieto trápné časy.
 Premôžený ešte raz verejne volá
 Ku všetkým poddaným svojím dookola :
 «Nech sa ustanoví ten smelák pred neho,
 Ktorý mu narobil toľko odporného ;
 Na svoju kráľovskú hodnosť ten sľub činí,
 Že mu neublíži, bár je aj jak vinný :
 Lež si ho ku srdcu čo otec privine,
 Veru ho odmena kráľovská nemine.» —
 A náš milý brat sa rozhodne odvážil
 A pred kráľa svojho staf sa opovážil.
 «Tu som jasný kráľu ! čo chceš so mnou učiň :
 Oddávam sa ti v moc jako verný tvoj syn.

«Dobre že si prišiel samovoľne ku mne,
 Včúf naložím s tebou milostne a slušne.
 Ponevác si ty tak ostrovtipný veľmi,
 Žeby som nenašiel na tej celej zemi
 Súcejšieho muža k panovaniu po mne,
 Ktorýby udržal mocnárstvo ohromné
 Moje vedel jak ty ostrým umom svojim :
 Preto fa včúf činím nástupníkom mojím.
 Pritom ti aj dcéru za manželku dávam
 A tak sňatok tento hneď aj požehnávam. K.

Pomýlená špekulácia jednej matky pri vydaji svojej dcéry.

(Obrázok zo života, nakreslil Zaosek.)

Od kedy človek na nepriateľskú nohu postavil sa
 proti Pánu Bohu, odtedy hneď aj zostal lakomým a so-
 beckým a kdekoľvek len môže on všade vyjednávava, kšeft-
 tuje, kupčí a konferenciu drží s diablom tak ako to on
 v raji robil ; pričom ale obyčajne od diabla oklamáný a
 ošudný zostane. Tento kšeft vovlečie on ešte i do stavu
 manželského. Moja tetka tiež špekulovala o výdatný vydaj
 svojich dcérušiek ; rátala totižto na ich telesnú krásu, bo
 iného i tak nemaly. Ja som síce niečo zvláštneho, a ne-
 jakú neobyčajnú krásu na nich nevidel ani nenachádzal,
 byly celkom podobné iným mladým hajsulám ; maly ony
 tiež tak dve oči, nos, ústa ako aj iné dievčence ; červené
 oduťé líčka ich upamätaly ma na hocajakú dedinskú
 «Anču». Nuž ale každá matka vidí vo svojej dcéruške
 samú krásu. Ešte keď aj nejakú značnú chybu majú na
 sebe, na pr. keď ktorá škúli alebo na jednom oku má
 helmo, aj vtedy to opekňuje, že jej to — vraj — «dobre
 pristane» a že «rapiny ju interesantnou robia», — a keď
 ktorá má dlhú, širokú hubu ako harmonika ešte aj vtedy
 povedia, že «má propokcionálne k svojemu zrastu ústa.»

Preto aj matky veľmi rady na výstavu vyvedú a vy-
 stavia krásu svojich dcér ; a ponevác ony si myslia že tá
 krásu ich dcérušiek ma hneď aj cenu v očiach mužského
 pohlavia, vyvedú ich na výkladný trh a jarmok, nielen ku
 obdivovaniu ale hneď spolu aj na predaj a na licitáciu.
 Čo sú lichvacie trhy na jalovičky, to sú miesta na pre-
 daj dievčeniec, kde sa držia tance, bále, majálesy, vylety,
 divadlá, koncerty, kúpele atď. Pri čom kúpychtivi mladí
 ľudia poobzerajú si krásu líčiek, barvu očí a vlasov,
 formy nosov, zrast a proporeiu tela, zuby či sú perlové
 alebo zo slonových kostí, celkom tak ako keď si gazda
 ide na lichvací jarmok kúpiť jalovičku, dobre zo všetkých
 strán si ju poobzerá. Včúf ale je aj tá móda, že mužskí
 sa dokladajú aj na to, či tie dievčence majú aj hodne
 peňazí krome čiernych očí, dlhých gaštanových vlasov a
 perlových zubov, lebo zo samej lásky — hovoria oni —
 a z červených líčiek nevyžijú, a že — vraj — láska,
 čierne oči a biele zuby sú dobré len s chlebičkom, to
 cigánky tak tvrdia.

Naposledy načo je na pr. remeselníkovi v mýdri za-
 točené pána s vykolmovanou frizúrou, keď ono krome

tej bielej kočky na tvári iného ničoho nemá, ani zdravia, ani sily a je ku tomu ešte aj sekantné!

Na krásu duše, na jej čnosti skoro žiaden sa nodyptuje, a matka dcérušky na vnútorné chyby, nedostatky duševné jej veru žiadneho neupozorní, práve tak, ako aj predavač na jarmaku na vnútorné chyby jalovice tiež fa neupozorní, jemu je dosť keď sa jej môže z krku zbaviť. Mnohý miesto dobrej ženy kúpy vo vrecku kočku síce peknej jakovitej srsti ale s ostrými pazúrkami.

Tetka moja mala na výstavu a či na výkladný jarmok viac takých súcich dievčeniec. Dokiaľ ony byly malé vo famílii bolo ticho, žily ako vedely a ako im siahalo, keď ale dievčence vyrástly, rástly s nimi i sukne, nasledovne i starosti a výdavky v dome.

Tetke sa neľúbilo na dedine bývať, žiaden ich dom nenavštevoval, bárs bol ich dom zemanský, nuž ale vyšly na mizériu. Ona vždy svojho muža trápila, aby si voľáku službičku v meste vyhladal, bo vraj od hladu pokapeme na dedine; v meste môžeme sa aj skôr s krku zbaviť našich dievčeniec, skôr si ich tam rozoberú za ženy ako zemanky, ktoré sú «od stavu»; však si zeman, tvoje meno ako zemana je vážené, si «Segiňházy de cadem» «pipáš nemeš ember», ako taký máš všade prednosť. tolko znamenáš ako v meste «rentier», t. j. dôchodník, ktorý žije zo svojích «rentý», t. j. z kapitálov, z kupónov, z interesov, z dividendy, iného nemusí nič robiť.

Segiňházcvi chytro sa presťahovali z dediny do mesta s celým svojim «antik» nábytkom, ajnrychtungom izbeným, do jednej izbičky vo dvore jedného domčeka v Jerichovej ulici v Trnave.

Už vyše roka bývali v tej malej izbičke, ale Segiňházcvi sa nijaká služba netriafala. Tu tetka hovorí mužovi svojmu, Zoltán Segiňházcvi-mu: čo už neotvoríš ústa a neodvolávaš sa na tvoj hazafišág a zemanstvo, aby si ku nejakej službičke prišiel, že aj tu nemáme čo jesť, čo sme si doniesli z dediny tých krumpiel, fazule a šušovice, to sa už pomínulo. Vďaka máš veľké zásluhy v hazafišágu; či si nebojoval na Bielej hore pri Nádaši proti Hurbanovi počas revolúcie? Aj v Trnave keď Šimonič s rachétlou zapálil Pekársku uličku, vtedy si jedného švaregelbystu potrestal s tým, že pri hrabačke si mu pendlové hodiny vzal zo steny. V Seredi židákovi si z hazafišágu po krémách víno vytáčil v pivniciach počas rebelie. Prečo si bol vyše roka v Prešporoku zavretý od Nemcov pre tvoj hazafišág aj za vlasť. Kolké teda máš zásluhy! Odvolávaj sa na ne! Už si sa dosť aj pánom nakričal tých «éljenov» pri každej slávnosti. Iní menej kričali a boli aj švaregelbisti a tí už majú úrady, služby a penzie. Nevysedávajú vždy len u toho «červeného raka» so špiebúrgermi ale hľadajú si patrónov. Vstúp do spolku, na pr. medzi «veteránov», «hasičov» skôr fa budú poznať; a keď by fa neprijali, tak aspoň nadávajú Slovákom, kňazom a poriadnejším ľuďom do panslávov, do vlastizradcov, do jezuitov, do ultramontánov, do čiernych. Pripoja sa ti hneď všetelijakí hladoši a ty môžeš byť ich vodecom, a potom dajú na teba tiež voľačo, nazbieraš si zásluh o hazafišág, o liberalizmus, potom fa aj budú skôr pri službičke rešpek-

tovať, aby ti s chlebikom hubu zapchali. Hybaj ku kapitulníkom, ku kňazom, povedz im ako ich zastávaš, ako ich ctíš, a nedopustíš, aby čvarga na nich zle hovorila. Vychvaľuj ich hazafišág, ich obetivosť na oltár vlasti. Aj u tých ti niečo kvapne. Kňazi chytro zabudnú všetko; keď im dnes nadáš, okná vybiješ, zajtrá ich ideš polutovať, oni z milosrdenstva otvoria tobolky a dajú ti z hazafišágu peniaze. Asnáď aj nám pošlú z kuchyne nejaké jedlá; mnohé zemanské famílie podporujú len kňazi a robia štípendia pre ich deti. Keďby sa nám všetky dcéry nevidaly, nuž nastrkaj ich kňazom za gazdiny, pri nich sa aj my vyživíme. Máš aj silný «baritón» hlas, u frančiškánov by fa prijali ku spevom na chorus, zato každú nedeľu dostaneš obed aj «pokulum charistatis». Človekovi treba len rozum chytiť do hrsti nuž ide to; ja ti to zo skúsenosti vyprávam, a to je už dokázaná vec, že to tak ide.

Konečne Segiňházcvi dostal písársku službičku pri meste, ale s veľmi tenkým a chudým platom, už či následkom tej rady tetky mojej, to neznám, len to viem, že jeden kňaz, ktorý mal vplyv na patričných miestach, mu to akosi z milosrdenstva zaopatril.

— Počuješ, ty starý! — oslovila tetka muža, — už máš službičku pri meste, hľad, aby si tvoje «lafrny» povydával, už jedna druhú prerastá. Borčika je už dnes zajtra starou panenkou, hneď za ňou ide Piroška, a o nedlho zase Böška. Hľad, aby každá dostala muža «od stavu», nie aby si im vyhladal nejakých šlajfiarov alebo biednych písárikov ako si ty. To dobre vieš, že naše dcéry majú «bildung», vedia pekné roboty a «štikeraje» aj sa učily na klavíry. Böška vie aj francúzsky, hrá na citare, naučila sa od akejsi starej grófkky. Aj pekný hlas má, direktor s teatru mi povedal, žeby sme ju mohli poslať do «konzervatoriumu».

— Édeš fiam! — odpodal Segiňházcvi tetke — s tou Böškou to by sa aj mne ľúbilo, však vieš, že ja veľmi ľúbim «konservy» zo zaváraného ovocia, aj lekár mi to predpisuje, lebo od mnohého sedenia veľmi trpím na zapčenú stolicu. Nuž a vy mi to neviete tie «konservy» spraviť, vždy vám splesnejú a pokazia sa, darmo čo groš vyhadzujem a u cukráša je to drahé. Zišlo by sa nám tú Böšku do toho konservatoriuma aspoň na pol rok poslať, aby sa aspoň jedna z domu naučila pre mňa tie «konservy» zavárať.

— Starý, tu sa nejedná o ovocné zavárané konservy aké ty ľúbiš — odvetila tetka — ale celkom o iné. Pozri že tento náš kvartielik, tesná malá izbička, a k tomu celkom v úzadí dvora medzi šopou a záchodom, z kadiaľ ani výhľadu neni, nijako nezodpovedá našej famílii. Naš izbenný nábytok, ajnrichtung, je už starý, ešte od tureckej vojny; je zlámaný, zodraný. Ten pohársik na tých troch nohách celá naša ozdoba neukazuje nič, bo je na červeno zabarvený ako dvere na jatke. Ani len zrkadla nemáme. Žiaden čert ti do takého kvartielia nepôjde a dcéry ani nevydáme. Už aj mestský dráb, ktorý každý trh bubnuje, aj mestský hlásnik vydali svoje frajlinky, a naše nám zostanú sedieť. Môžu ony aj bárs do dňa súdneho

kominárskych tovarýšov pozdravovať, keď sa s nimi stretnú, že — vraj — to má znamenať šťastie, žiaden ích nevezme, dokiaľ bude tá vonkajšia chudoba z nášeho okienka vykúkať. Sišla by sa u nás «revízia» a «reforma» v našom ajnrichtungu a v kvartieri.

Segíňházy len oči otvoril a prekvapený zostal ako keď v pivnici žaba skočí do huspeniny, ktorú tam dali aby vychladla a zmeravenýma očima hovorí:

— Ale fiam! však len nežiadaš, aby sme sa postavili na panskú nohu a po panský sa zariadili, veď moja službička to nevládze zniesť; ani tá špárkasová jediná akcia naša nestačila na to, ktorú i tak každý rok dva-tri razy musíme založiť, aby sme si mohli dať spraviť topánky, keď potrebujeme.

— No-no-no, ty starý «držgroš», nuž nechod ku «červenému rakovi» zgazduješ aspoň na niečo.

— Fiam! ty vyprávaš ako taká bláznivá žena. Veď z toho tvojho ajnrichtungu, zrkadla vysokej kasne «šifonera»-» žiaden nevyžije. Načo že ti vysoká kasňa, keď nemáš «šaty» do nej pre dcéry? Načo že «altdajč» posteľ, keď nemáš duchien do nej? Tvoj zať veru nebude sa ti zakrývať s honvédsym starým kepeňom ešte od revolúcie, ako ja! A s posteľou svatobnou veru nezavďačíš sa chudobnému človekovi. Svatobná posteľ robí starosti. Vidíš, keďby si mi ty nebola doniesla sobášnej posteľ, neboli by sme mali nielen tolkých «hajsál» ale ani starosti o ne. Vždy si ma len pokúšala, za mnou chodila, mrnkala, sa obtierala ako naša «sica» len abych fa vzal, že však posteľ a ajnrichtung si sama donesieš. Ja bych sa bol lepšie cítil ako včúľ, lebo som chcel a mal vôľu ísť za frátra kapucínskeho, a ty si mi všetko pokazila s tvojou posteľou, a ešte mi aj na oči vyhadzujes «červeného raka», u ktorého si ja zlú vôľu napravujem.

— Hja! vy mužskí sprostí tomu nerozumiete. Každá vec má svoj spôsob a fortiel. Ty sa hneď nemusíš všetkého nalakať a laxírku od strachu a od starosti dostať. Naša suseda flajnárka mestská nemá ani «akciu špárkasovú», ani platu, a mohla svoju frajlinku «vyštafirovať a vydať — odpovedala tetka.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú prečplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môže urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

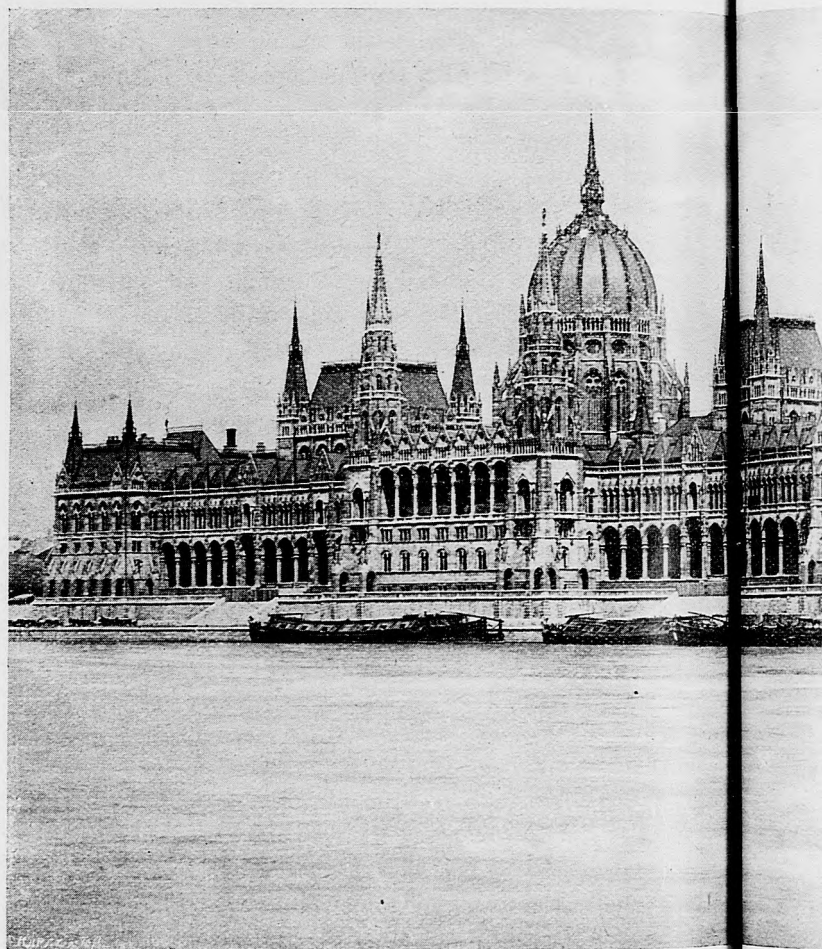
† Anton Nádaši zomrel po dlhej trápnej nemoci v Dolnom Kubíne dňa 5-ho októbra. Pohrab jeho odbýval sa dňa 7-ho októbra. Boh mu daj sladké odpočinutie!

Dp. Fr. V. Sasinek dňa 9-ho októbra slávil 50-ročné

jubiläum svojho kňazstva. Daj mu Bože sily a zdravia ešte na mnohé roky!

Šialený učiteľ v škole. Z Lipska oznamujú, že po tieto časy v istej obecnej škole Droyzigu zbláznel sa učiteľ počas vyučovania, medzi čím začal strieľať na žiakov z revolvera. Zastrelil troch malých žiáčkov a pritom viacerých ranil. Po tomto shrklo sa veľké množstvo ľudu okolo školy a učiteľa na mieste zabili.

Sv. missie. Zo Skalitého nám píšu, že dňa 18-ho októbra začnú sa tam sv. missie, ktoré budú odbavovať pp. redemptoristi z Moravy.

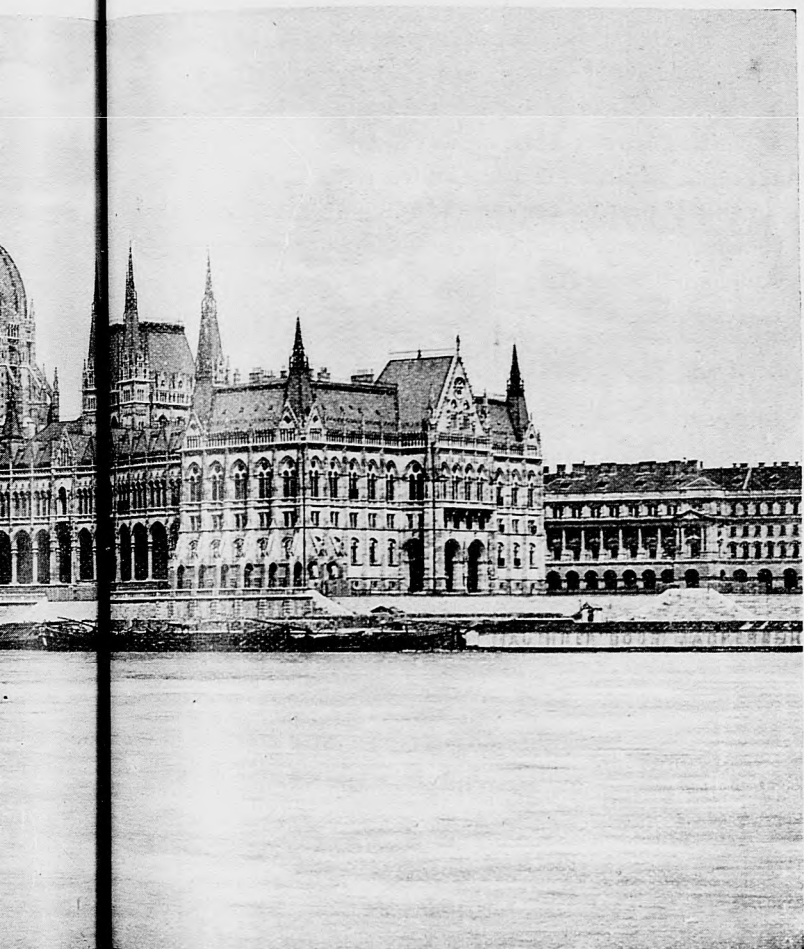
Nový kresťanský dom.

Chcel sa podpáliť. Jozef Berdina, 56-ročný nádeník v Pätikostoloch, v noci zakiaľ jeho rodina spala pod posteľ nakládol slamy, papiera a iných vecí, toto podpálil a ľahol si spať. Domáci zobudili sa na hrozný smiech. Hneď začali hasiť oheň, čo Berdina im veľmi bránil a ustavične kričal, že len takto môže prísť do neba. Tento nešťastný Berdina sa zbláznil. (Na Berdinovi bola už raz vypukla choromyselnosť táto ešte za jeho mladých časov podobným spôsobom. Nešťastníka opatrujú doma zatiaľ, kým ho neumiestnia v niektorej nemocnici.)

Nové bankovky. Len nedávno čo pustili do obehu nové päťdesiatkorunové bankovky a už behom tohoto

mesiaca dostanú sa do obehu aj stokorunové banknóty, po ktorých v januári nasledovať budú nové tisícokorunové banknóty. Ako budú vyzerat nové bankovky, predbežne držia v tajnosti, len tolko je isté, že kresba na tisícokorunových banknótach bude secessionistická. Budú to prvé secessionistické banknóty na svete. Chýr, že budú aj päťstokorunové papierové peniaze, pravde nezodpovedá. Po vypustení nových banknót 20-korunové bankovky vytiahnu z obehu a nahradia novými, lebo dokázalo sa, že sa dajú veľmi ľahko padelať.

Nemocnica pre univerzitnú mládež. Univerzitná

Nový kráľský dom.

mládež v Budapešti už od dávna pracovala na tom, aby sa pre univerzitných poslucháčov založila osobitná nemocnica, kde by chorí a na opateru a liečenie odkázaní študenti počas svojej nemoci našli priateľský útulok. Dávna túžba aniversitantov sa konečne uskutočnila. Nemocnica bola tieto dni otvorená v Pál-uliči pod číslom 2. a zariadená je primerane požiadavkám modernej hygieny. Je tam izba na operovanie, opatrovanie, čítanie, zabávanie sa, byt pre lekára atď.

Posviacka chrámu v Dolnom Turčeku. V Dolnom Turčeku (turčianska stolica) rímsko-katolícki veriaci už dávno pracovali na tom, aby si v obci postavili mohli

chrám Boží; od rokov sbierali na nový kostol a ich obetivosť a šlachetné snahy korunoval zdar, nakoľko minulého roku mohli už započat stavbu, počas ktorej nádennícku prácu a furmanky vybavovali sami cirkevníci, tak že behom jedného rohu bol chrám šťastne dohotovený. Nový chrám Boží vysvätený bol dňa 5. októbra za veľkej cirkevnej slávnosti. Zvony nového kostola, ktoré baňskobystrický biskup .dr. Karoly Rimély už prv bol vysvätil v Tekovskom Sv. Križi, zahlaholily a v chráme shromáždilo sa veľké nábožné obecnstvo nielen z Turčeka, ale aj z okolia.

Starovesský rímsko-katolícky kostol (vo Spiši), ktorý bol už vo veľmi opustenom stave, konečne tohoto roku obnovili. Ku výdavkom obnovenia prispeli: prešovský grécko-katolícky biskup ako patrón s 2400, základina náboženská s 5200, jeho jasnosť kráľ s 200, starovesskí farníci s 5000 a miestny farár Jakub Bohinszky so 700 korunami. Na obnovenú vežu teraz i hodiny dali, ktoré 1750 korún stoja, to zaplatí politická gmina. Pekne obnovený kostol dňa 5. októbra požehnal Jakub Hilla, dekan z Mafašoviec, ktorý aj peknú kazeň držal. Tu všetkým farníkom veľmi radostnú slávnosť pekne pozdvihol pod šikovným vedením miestneho katolíckeho učiteľa Jána Vadovszky prednesený storhlasný spev. Pri obnovení si mimo miestneho pána farára a iných horlivecov veľké zásluhy získal Andrej Kostelničaka, ktorý za celý čas obnovenia deň po deň od rána do večera neunavne pri kostole bol a na všetko bedlive pozor dal. Boh ho za to, ako aj všetkých farníkov, ktorí dopomohli obnoveniu, zaiste hojne požehná.

Oheň. V Spišskej Levoči dňa 5. októbra v noci znovu vybuchol oheň, zhorelo sedem domov.

V Kežmarku (vo Spiši) sú teraz veľké pohyby, aby znovu vojsko dostali. Pod septembrovými manévrami sa mešťanom tak zapáčilo vojsko, že ho nijako nemôžu zapomenúť.

Rozpočet na budúci rok. Mesto Levoča už urobilo svoj rozpočet na rok 1903. Príjmov má 260.252 korún 17 halierov, výdavkov ale 273.541 korún 91 halierov a tak by chybovalo 13.289 korún 74 halierov; ku zaokrytiu tohto deficitu 20-percentovú obecnú prirážku majú vyhodit. Toho roku hneď ešte raz tak vysoká je obecná prirážka.

Výstavka dobytku v Prievidzi. Hospodársky spolk stolice nitrianskej sriadil výstavku na dobytok v Prievidzi. Odmenu dostanú jedine tie kusy, ktoré boli v prievidzskom okrese vychované, čo patričný majiteľ preukázal musí úradnou listinou. Prvá odmena bude 200 korún. Krom toho bude viac menších odmien v zlatých a strieborných peniazoch.

Od tania zuba. V Segedíne mladá a pekná manželka advokáta dra Júliusa Dobayho smutným spôsobom sišla so sveta. Dala si vytrhnúť boľavý zub a ešte v ten deň začalo sa jej sbierať lice. V noci museli ju operovať, lebo lekári zistili, že mladá pani dostala otrávenie krvi. Operácia však nepomohla a nešťastná osoba na druhý deň zomrela. Oplakáva ju muž a troje malých detí.

Nešťastie. Z Rovni (trenč. stol.) nám píše: Štefan Barták, tesár z Horenice pri oprave rovňanskej pálenice padol s rebríka a zlomil si v členku nohu. Nešťastného Bartáka odviezli hneď do trenčianskej nemocnice. Tohto nášho neboráka už pred 4 rokmi potkalo podobné nešťastie a vtedy vyše roka chorľavel.

Zbojstvo. Jozef Korda obyvateľ obce Abrahamovej (turčianska stol.) minulé dni navštívil svojich pokrevných v Mošovciach neďaleko hore spomenutej obce. Keď sa neskoro večer zpiatky vracal na voze domov, napadli ho dvaja neznámi útočníci a začali ho biť, potom obe bez stopy zmizli v nočnej tme. Dajte pozor priatelia na svoj život.

Počet sňatkov behom mesiaca augusta. Behom mesiaca augusta uzavrelo sa v celej krajine 6226 sňatkov, z čoho na Horvatsko a Slavonsko pripadá 682 sňatkov. Najviac sňatkov bolo uzavreto vo Zvolenskej a najmenej v Čongrádskej. Behom augusta v Uhorsku uzavrelo sa 939 miešaných manželstiev. Medzi týmito kresťansko-židovských bolo 40, z ktorých v 18 pádoch kresťan vzal si židovku, v 22 pádoch ale kresťanka vydala sa za žida. Z pomedzi 40 kresťansko-židovských manželstiev v 6 pádoch manželia sa ushodli, že budú deti vychovávať v kresťanskom náboženstve.

Štrajky na všetky strany. Vo Francúzsku a v Amerike v štáte Pensylwania vypuknul veľký štrajk. Vo Francúzsku zastavili prácu baníci pracujúci v kamenouhelných baňach departamentov Pas de Calais, Nord, Loir, Hante Loir a Tarn, kde vyše 120—150 tisíc robotníkov strajkuje. Žiadajú povýšenie mzdy. Na mnohých miestach boli srážky medzi vojskom a strajkujúcimi. — Vo Švajciarsku tiež strajkujú. V meste Genfe zamestnanci populárnej železnice zastavili prácu a ponevč spoločnosť nechce im povýšiť platy, napadli budovu železničnej správy. Boli veľké demonštrácie: vojsko zakročilo a rozhnalo stajkujúcich. Viac vojakov a robotníkov je raneno. Polícia chytila 60 výtržníkov a všetkých vodcov strajku, lebo sú v podozrení, že stoja v spojení s anarchistami.

Tá nádejná vychovávaná mládež Istí žiaci Kolozsár Ferencz a Miskolczi Gyula pokradli všeličo v Pešťbudíne. Keď sa však o tejto krádeži dozvedelo, nuž ich poslali do aszódského ústavu na polepšenie. Ale tam dlho neboli. Preškriabali sa cez ohradný múr ústavu a ušli. Polícia ich hľadá. Žiaci sú ešte len 13 roční, môžu to teda doviesť do príslušnej výšky.

Vždy len «pravé». Nie zriedka počuť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný». «prvý», vyrobený tak, jako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvlášte u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tuovar sa

vyhábať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnostiach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojim zovňajškom sa podobajú, jakožte vraj «jednako dobré», a hľadiaci pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam daly «prehovoriť», aby napodobeninu zkusily, spozorovaly skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej káve sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dostihnutý. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

Prosba k vlct. čitateľom «Kreššana».

Tolko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čitateľom milého «Kreššana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vyslychnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispejete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie. Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obetu ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciam sa k Vám milé duše kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modlíť sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hlbín srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

V Malej-Čauši, 1902. 16-ho oktobra.

Ján Hanko, rychtár. Michal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natolko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kreštan» prekonal v prospech ľudu.

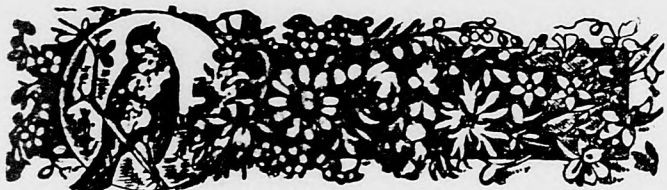
Aby však blahonosné účinkovanie «Kreštana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý poznáť a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je :

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu :

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráčeťe nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane.»

«Starý Zaosek posielal 10 korún starému strýčkovi na chlieb sv. Antona». — Starý strýčko však za to posielal starému Zaosekovi sto «Deo gratias» a svoje najsrdečnejšie vďaky i porúča ho do milosti Pána Ježiša Krista a do ochrany milej najsv. pannenskej Rodičky Božej a zostáva starého Zaoseka srdečný brat a čitateľ

starý strýčko.

Rovné.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím úctive týchto mojích pár riadkov v «Kreštane» uverejniť.

Chcem sdeliť radostnú novinu pre našich rovňanských bratov, ktorí sa v cudzine nachádzajú.

Náš starý kostol, ktorý pred 149 rokami kniežatská rodina Anton a Anna Eszterházy, s pomocou tehďajšieho obyvateľstva vybudovať dali. Tento chrám Boží bol až veľmi ošarpaný tak z dnu ako aj z vonku, a počet obyvateľov bol velice malý, tak že keď do vnútra človek vošiel, ktorý si to všimnul, musel byť pohnutý nad tým, že tento stánok Boží, kde Ježiš Kristus v prevelebnej sviatosti Oltárnej

prebýva, kde sa človek s Bohom smieruje, kde sa nám všetky milosti udeľujú od narodenia až ku hrobu; slovom všetky duševné poklady, prvá radosť, prvá útecha pre kreštana je chrám Boží.

Čas sa doplnil, a myslím že z vnuknutia Božieho prišiel k nám do Rovného pán kaplán Ernest Košec, ktorý hneď na tom všemožne pracoval, aby náš starý chrám zväčšený a ozdobený bol, ťažkú úlohu na seba vzal, bárs aj v ceste jeho stálo nie málo prekážok. Neďbajúc na to, jeho pevná a neohrozená myseľ stála na tom, neváhajúc pritom, že sa mu od niektorých nevďáčnikov úštipkov dostane.

S pomocou Božou a s pomocou nášho pána notára, začali sme tak účinkovať medzi nami že už vo februári tohto roku náš dobrý ľud, na veľkom shromaždení v kostole, podrobil sa na výdavky, na zväčšenie a okrášlenie nášho rovnanského chrámu, s ktorého sa ale utvorila stavebná kommisia pozostávajúca zo 60 údov. Medzi tým časom náš pán kaplán horlive povzbudzoval ľudí na kázňach v krásnych rečiach, čo muselo pohnúť každé dobré kreštanské srdce k obetiam na tak svätý cieľ a s milodarmi sa usilovali naši dobrí ľudia podľa možnosti prispieť. (Pravda všetci nie, našli sa aj zátvrdiví Judáši, ktorým sú peniaze viacej jako Boh.)

Stavba sa započala hneď na začiatku mája, a tak rýchlo napredovala, že už dňa 5. októbra pri veľkých slávnostiach a pri účasti veľkého obecnstva jeho osvietenosť pán biskup a vikár nitriansky náš zväčšený a ozdobený chrám vysvätil.

Večer bolo veľmi pekne, na počtu osvieteného pána biskupa boly okná svetlené, púšťali rachétle a pri fakelcúgu bitčianskej ohňo-hasičskej muzike pozdravil náš pán kaplán osvieteného pána biskupa, a vrelými slovami sa mu poďakoval v mene všetkých veriacich za jeho laskavé unovanie a za jeho dobrotu. Načo osvietený pán biskup pohnutý našim volaním sa pekne poďakoval.

Po tomto v peknom poriadku sme sa poďakovali nášmu pánu notárovi za jeho neunavné účinkovanie a za jeho múdre riadenie tohoto vznešeného cieľu, za čo mu veľkú zásluhu každý, ktorý má o tom len pochop, uznať musí. Na ostatku ja som čakal, že kto sa poďakuje nášmu pánu kaplánovi v mene veriacich, ale som mohol čakať bárs aj do rána, nenašiel sa žiaden s popredných občánov, ktorý si mohol aspoň len pár slov vybrať a poďakovať sa mu v mene všetkých veriacich. Tomu sa poďakovať, ktorý je pôvodcom nášho zväčšeného a ozdobeného chrámu, tomu sa poďakovať, čo sa usiloval s telom i s dušou, pre nás vynaložil všetky svoje sily, asi tritisíc korún zo svojho vačku, svoje vlastné groše. Kto neveríš, id' opýtaj sa, a on ti všetko poráta kde a načo vynaložil toľké peniaze, jakože by tento pán kaplán náš nezaslúžil od nás pri tomto bohumilom a krásnom podniku všetkej úcty, všetkej chvály, ktorý keby nebol prišiel do Rovného boli by sme a naši potomci asnaď ešte čakali druhých 149 rokov, zakiaľ by sa bol narodil taký človek, čo by bol náš kostol do poriadku priviedol, teda takej počty sa mu dostalo od nás, za jeho veľké zásluhy, a aj s inej

stránky, čo si chcjú zásluhy sebe privlastniť a ešte aj očierniť jeho osobu.

Hanbím sa, a preto keď nie vtedy, aspoň v novinách v mene všetkých rovnianskych veriacich, vyslovujem pánu kaplánovi Ernestovi Košec naše uznanie a naše najvreljšie vďaky za jeho veľké a neunavné práce, za jeho obeť, ktoré pre nás konal, nech ho Pán Boh živý dlhé rady rokov a nech len ďalej účinkuje fak na vinici Pána. Takých kňazov chceme vždy mať, ktorí pre dobro ľudu účinkujú.

Ozdobenie chrámu potrvá ešte dlhší čas kým bude všetko hotové. Peniaze sa na zväčšenie a ozdobenie chrámu naložili asi 52 tisíc korún, do týchto chybuje ešte asi 20 tisíc korún, ktoré peniaze naši dobrí obetovávajú ľudia pomali splatia *J. Gyuris.*

Čo chcú židozdednári?

Nedávno vydaná bola v Lipsku jedna brošúrka pod názvom: «Pápežská cirkev a slobodné zednárstvo. Zednárska odpoveď na pápežskú encykliku.» Poprvé pred celým svetom je v tej brošúrke uverejnený program židozdednárov. Program ten obsahuje päť hlavných bodov, ku jejichž prevedeniu, uskutočneniu sú židozdednári v tej brošúrke vyzývaní bojovať všetkými možnými prostriedkami. Sú tie body nasledujúce:

1. Zničenie cirkevnej autority.
2. Úplné odlúčenie cirkve od školy. (Kňazi nemajú sa miešať do školy; majú byť zbavení učiteľských miest, nemajú byť v miestnej školnej rade, nemajú byť dozorcami škol. Náboženské rady — rehole — mužské i ženské nemajú mať prístupu k miestam učiteľským).
3. Odstránenie vyučovania sv. náboženstva.
4. Kresťanstvo vypudiť, vyhnáť z rodinného. (Zvlášte sa má dbať o to, aby mužovia boli od cudzovaní náboženstvu.)
5. Emancipácia žien. (K tomu účelu vedie zakladanie bezkonfesionálnych — beznáboženských — škol; vychovávanie dievok k «zdravej ľudskosti t. j. židozdednárskej humanity, telocvik, tanec, fajnó spôsoby — galanterie — povznášajúce čítania, to jest naše heslo).

Toto jest 5 hlavných bodov židozdednárskeho programu. Dľa tohoto programu pracovali židozdednári už po mnohé roky a chcú s novou horlivosťou pracovať. Hlavným bodom jejich programu je tiež «zničenie katolíckych dinastií», ktorý však je v tej brošúrke vynechaný. Toto sú tedy tie punkta, k jejich prevedeniu, uskutočne-

niu sa židozdednári v tej brošúrke vyzývajú bojovať všetkými možnými prostriedkami.

Že dľa tohoto programu i u nás židozdednári usilovne, horlive pracujú, že ho uskutočnújú, to mi netreba dokazovať. Vidíme to na vlastné oči, máme toho smutnú zkušenosť. Tomu sa však nič nediví ten, kto vie, že terajšia naša vláda je echt 13-tej próby židozdednárska a parlament tiež židozdednársky.

Z tohoto vidno jaký je cieľ židozdednárstva. Cieľ židozdednárstva neni zaiste pestovania humanity, jako to radi židozdednári do sveta vytrubujú. To je lož, ktorou ľudu chcú zaslepiť oči, aby nemohol vidieť jaký jest posledný cieľ židozdednársky. Posledný cieľ židozdednársky vskutku a vpravde je: boj proti pozitivnému kresťanstvu a proti monarchickému princípu. Najlepší dôkaz na potvrdenie tejto pravdy je jedno charakteristické mesto v tej prísaha, ktorú skladá rytier Kadosch (33. grád židozdednárskej hierarchie), ktoré nasledovne zneje: «A ku potvrdeniu všetkých tých sľubov, ktoré som pred oltárom rytierov Kadosch zložil, šliapem nohami kráľovskú korunu.» Šliapem tiež nohami kňazskú a pápežskú tiaru. (Keď v lóži zednára za Kadoscha povyšujú, položia ku jeho nohám z papieru urobenú kráľovskú korunu i pápežskú tiaru a zároveň i krucifix a toto všetko on pošliapať musí.) To je zretelné, že sa taký boj bez sobeckých ohľadov a účelov viesť nebude. Áno, tie poslednie — šliapať nohami kráľovskú korunu a kňazskú pápežskú tiaru — sú vlastne pre jednotlivých spoluúrov tohoto kliatbou Božou ztíženého satanského židozdednárskeho spolku hlavnou vecou. Trón a oltár majú zrúcané, ztroskotané byť, aby cesta slobodná bola. Nie pre panovanie ľudu, ale pre panovanie spoluúrov spolku, zvlášte tých niektorých, ktorí rozkazy dávajúce vysoké grády dosiahli a ktorých bez výnimky slepe poslúchať každý židozdednár prísahou zaviazaný povinnen jest.

(Pokračovanie nasleduje.)

Prvé pokusy pri pestovaní ozimného ovsa.

Prvé pokusy s pestovaním plodiny tej prevedené byly v Holštýnsku a dľa tamojších pestiteľov prináša ovos ten tieto výhody:

1. Roľník bude mať väčší výber ozimín.
2. Ponevác ovos ten prv zreje a na podzim prv sa seje, rozdiel sa lepšie práca v dobe žni.

Plevele, menovite obtížna ohnica, nemôžu sa tak šíriť.

4. Zimní ovos využitkuje lepšie zimniu vlahu a je následkom toho proti suchu otužilejším, ako ovos letní.

5. Následkom včasnejšieho zrenia je lepšou kryjúcou plodinou pre trojky, ako iné oziminy.

6. Slama je — dľa prevedených chemických rozborov — cennejšia, ako slama žitná a pšeničná, a hodí sa výborne ako sečka ku kŕmeniu koní.

7. Zrno ľahšie a následkom toho cennejšie ako zrno ovsu letnieho. Hodí sa preto zrno to výborne ku kŕmeniu koní, menovite koní dostihových, kočiarových, vojenských i k výrobe tovaru kruparského (krúp, krupice), ano i na inúku.

8. Poskytuje plodina tá, ako ozimina, väčšie výnosy zrna i slamy ako ovos jarní.

9. Následkom včasnejšej žatvy dá sa pôda pre nasledujúcu plodinu lepšie pripraviť.

Čo sa týče pestovania, uvádzame nasledujúce:

Na pôdu nečiní veľkých nárokov. — Najlepšie darí sa po dateline, vojteške, repke a hrachu (i po úhore). — Pôda musí byť dokonale vyhnojená a menovite kyselinou fosforečnou a draslom bohatá. Soli draselnaté sa včasne pred sejbou zaorajú; z jara upotrebi sa až 4 q. (m. centy) liadku v niekoľko dávkach. — Pôda buď čo najdokonalejšie pripravená; valec nech sa nepoužíva.

Sejba sa prevedie, čo najvčasnejšie. Najpríhodnejšia je doba od polovice augusta do polovice septembra; je-li nutné, možno siať až i v októbri — menovite v pôdach ľahších, to neškodí. — Čím je sejba hustejšia, tým lepšie. Pri včasnej sejbe na pôde vyhnojenej dostačí na 1 h. (hektár) 75 kg., pri sejbe pozdnej, v októbri, nutno však až 2 q osiva na 1 h. použiť. — Sejba riadková, do riadkov 10—20 cm. vzdialených, je najvýhodnejšia. Na veľmi ľahkých pôdach odporúča sa sejba na plno a osivo sa čo najplytkejšie zarobí. — Pri ošetrovaní behom vzrastu odporúča sa na podzim mierne okopčenie. Včasne na jar použie sa polovica liadku, a je-li ošenie z pôdy vyťahované, vyzimované, privála sa, na pôdach ľahších sa však valkovanie neodporúča. Pozdejšie použije sa druhá polovica liadku a pôda sa zase uvláči. Sejba riadková má sa, možno-li 1—2 krát okopať.

Žatva prevedie sa v dobe žltého zrenia. Zrno treba ihneď vymlátiť, dokonale vyčistiť a menovite drobných zrníek zbaviť.

Tolko o pestovaní. — Ako ďaleko sa uvedené zásady osvedčia, ukáže budúcnosť a radíme k prevedeniu pokusov, a to tým viac, pokiaľ osivo novinky tej je lacné — 10 kg. stojí najviac 3 kor. — Pramene nákupu ochotne sdelíme.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

J. Ďuris. Rovné. Dopis je v tomto čísle. Že u vás na toľko zostali veriaci zabudnutí — to by sme neboli mysleli. Z toho by malo nasledovať dačo iné. Keď ale je tomu tak, zato nič. Veď príde doba, ktorá donúti každého k tomu, aby rozmýšľal na tom, ako má hľadať a ratovať práva ľudu.

P. Podhorányi, Veľká-Štiavnica. Odpustte, dostali sme práve teraz viac lepších veršov. Tedy pozdejšie môžeme až Váš prepracovať a upotrebiť. Nepamätáme sa koľko je tomu týždňov, ako Anton Podhorányi na hlavnej klinike tu v Pešťbudíne zomrel. Bol to Váš priateľ?

Rafaél Tekula. Dopis došiel pozde. My dávame dopisy už v pondelok do tlače. Budúcnosť. Ďakujeme!

Rodák z Čičmán. Máte úplnú pravdu. No, my neustále kochaf sa budeme ešte ďalej nádejou. Dopis budúcnosť.

Hlavný pracovník. Odpustte. Takých prác máme veľkú zásobu. Asnád do «Považských N.» alebo do «Liptovsko Oravských». Srdečný pozdrav!

Odberateľ. Ako my ale môžeme toho pána prosíť o niečo, keď slovenský nevie.

Andrej Bellas, učiteľ. Naznačili sme. Tešilo by nás, keďby ste nám z Kamennej dačo napísal. Zdravstujte!

Novopeštan. Hja, darmo je. Vieme všetko! Zato vy nemusíte tak robiť, lež radšej držte sa toho čo sväté písmo hovorí: «Človeče nezháľaj nikdy, lež radšej čítaj alebo piš, alebo rozjímaj, alebo niečo pre obecné dobro pracuj.» Vám je to ale ľahko nabiť do hlavy, lebo milšie je vám zlato t. j. peniaze ako sám Pán Boh.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižku, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštan», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; aekoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom modernom-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi

horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvrejšie túto dobrú knižočku priateľom Iudu do pozornosti.

Dennica. Ročník V. Číslo 6. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolecz). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 9. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaoberajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boli rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvalujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúča naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Časopis musealnej slovenskej spoločnosti Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 4. Turčianský Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročite 4 koruny platí sa zaviazne.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asice za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 8. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný

redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa na tolko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na te dať. Ďalej na miesto 100 klg. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·00—7·60 kor., peštianska 6·90—6·80 kor., z Báčky 7·25 kor., banátská 5·90—6·25.

Jačmeň: na krm 5·25—5·40 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5·60—5·70 kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4·20 korún, hrubé 4·50 korún.

Raž: 5·90—6·25 kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48·— $\frac{4}{100}$ 48·75—, udená dobrá slanina 48·50— po 50 klg.

Semená: Červená ďatelina nová —, Lučerna 43·—38·, všetko 50 klg.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·15—7·75 brnavá 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50—, *Hrach:* 16·00—20·00, lupaný 20·—, *Sušovica* horsia 8·00—10·00, lepšia 15·00—16·—, *Mak:* 26·00—26·50, všetko po 50 klg.

Ovos: 7·25—7·60 kor.

Záživný prach pre svine.

Velaceni pane! Moje svine ništ nechceli žrať, a pritom boli veľmi chudé. Prípadne som dostal od jedného z mojích ľudí jednu obalku záživného prachu, to je načudovať. Moje svine nemožem dokrmít a berú naseba zďina naďen, a toto možem poďakovať tomuto vibornému prachu, ktorý možem a budem každému jednému najlepšie odporúčať, a pritom prosím mňa zaslať popošte 5 hatikov krmneho prachu pre svine

31/10. 1900.

zuctov]

Joseph Englisch štaniční majster Velisee Slavonia, Viš udaná copia za ravné 4 hall. A 2 hall. zaopatrenie originálnov dopisnicov.

Laibach, 3/10. 1901 (m. p.)

Iván Planták e. k. notár.

Prímladih a starich zdravich sviniach je dostatočná jedna obalka dr. Trnkóczy ho prachu za 50 halierov 5 obálkov stojí len 2 koruny. Je kdostaniu vo všetkých obchodách, v protivnom páde je kdostaniu popošte z apatheki **Trnkóczy, Laibach** (Kráina).

So dňa na deň viac sa
preukazuje jako

dobrodienie
a nevyhnutel'ná potreba v kaž-
dej rodine

Kathreinerová
Kneipp-sladová káva

Ľní jedna obozretná gazdina nech
neustycha zaviesť túto chutnú,
zdravú, kávu do svojej domácnosti.

Niet žiadnej lepšej zastupiteľ'ky a
nahraditeľ'ky bôbovej kávy tam,
kde je táto lekárom zakázaná.

Kathreinerová Kneipp-sladová káva
je len vtedy pravdivá, keď je na balí-
koch farár Kneipp ochranná známka.
Otvoreno predavaná alebo iným spô-
sobom balikovaná káva je už viac nie

Kathreiner-ová.